

שקלר לאונרד (לני)

יליד 1917, ליטא, היגר לארה"ב ב-1938
מתנדב מארה"ב על אונייה "אקסודוס" 1947

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

נתונים אישיים

אני יליד ליטא 1917. עליתי לארצות הברית ב-1938. משפחתי נשארה בליטא ובזמן השואה נהרגו כולם על ידי הגרמנים והליטאים. גויסתי לצבא ארצות הברית ושרתתי חמש שנים בארצות הברית ובחוף לארץ בזמן מלחמת העולם השנייה.

בשנת 1946 בא אלינו איש הגנה וסיפר לנו על גיוס כוח אדם למפעל ההעפלה באירופה.

התעניינתי בעבר על הפעולה הזאת והסכמתי להתגייס כדי לעזור ליהודים לצאת ממחנות באירופה לפלסטינה.

כתוצאה נשלחתי להצטרף לקבוצה שרובם היו יהודים. שם האוניה היה "פרזידנט וורפילד" עם הזמן השם שונה ל"יציאת אירופה 1947".

הרקע שלי היה שרות בצבא ארצות הברית במשך 5 שנים. לא היה לי ניסיון של שרות בצי ולרוב המתנדבים לא היה ניסיון בצי. ניתן לי תפקיד במטבח איפה שעבדנו עם ג'ון גראול, לא יהודי עם רקע של כומר פרוטסטנטי שהתנדב לעבוד כטבח על האוניה.

מסביב למטרת הנסיעה התפשטה שמועה בקהילה היהודית בכולטימור ובעיתונות שמטרתה לנסוע לפלסטינה, וזה הוכחש ע"י ההגנה, אבל העובדה שרוב הצוות מורכב מיהודים חיזק את השמועות האלה.

הניסיון הראשון שלנו להפליג לאירופה לא הצליח וכמעט טבענו, ורק תודות לעזרה שקיבלנו מ"משמר החופים" האמריקאי ניצלנו. אחרי שחזרנו לכולטימור היינו עסוקים בתיקונים, אך לבסוף יצאנו לדרך ומיד האנגלים התחילו לעקוב אחרינו. הם ניסו ככל מיני דרכים למנוע מאיתנו השגת מצרכים לצורך הנסיעה. חוץ מזה הממשלה הבריטית לחצה על הממשלה הצרפתית והאיטלקית לאסור את השימוש בנמלים שלהם, ובשלב מסוים הם הצליחו לעצור את האוניה באיטליה בנמל לה ספציה. באותו הזמן אנחנו היינו חופשיים להסתובב בכפר ליד הנמל. רק תודות להתערבותה של עדה סירני הממונה על עליה "ב" באיטליה שהיו לה קשרים במקום התאפשר לנו להפליג. עם היציאה הוסבר לנו שהתחנה הבאה תהיה נמל "סט" בצרפת ששם נקבל את המעפילים לאוניה, אחרי שהם עשו את הדרך

הארוכה מהמחנות בגרמניה לגבול בצרפת ומשם לקליטה על האוניה.

כשהם הופיעו לפנינו בשורות ארוכות עם החבילות שלהם, התרגשנו מאוד. ראינו שהמטרה שלנו מתגשמת. תפקידינו היה אז לקבל אותם ולעזור להם להתרגל לנסיעה. הם היו מכל מיני מקומות באירופה וצפון אפריקה, אבל רובם דיברו אידיש. חיכינו לנתב ע"מ להוציא את האוניה מהנמל מבלי לקבל רשות ממוסדות הנמל בעד סכום כסף גבוה, אבל הוא לא הופיע.

המתח עלה ולא רצינו שהמעפילים יוכלו לדעת על הסיבה לעיכוב. בסוף רכ החובל הישראלי לקח את היוזמה ובכוחות עצמו מצא את הדרך להוציא את האוניה והתחלנו לרהור לקראת המים הפתוחים, אבל לדאבונו האנגלים נעשו ערים להפתחות הזאת ומיהרו לתפוס מקום על יד האוניה עם אוניות הקרב שלהם. היה ברור שהם מתכוונים לתקוף אותנו כשיהיה נוח להם. ואכן באמצע הלילה התרחשה התנגשות בינינו לביןם. ההגנה הזהירה אותנו שאנחנו צריכים כל מה שניתן על האוניה כדי להתגונן, כלים ואביזרים שניתן להזיז. אני תפסתי מטף כיבוי אש ועם עליית חייל בריטי על הסיפון זרקתי עליו אבל הוא הצליח לתפוס אותי ולתת לי מכה על הראש. כתוצאה איבדתי הכרה ואולי זעזוע מוח. נלקחתי אל הרופא שלנו ועם הזמן הצלחתי להתאושש מהמכה אחרי אשפוז קצר. לנו היו מספר הרוגים והרבה פצועים. האנגלים אז התחילו להזיז את האוניה הפצועה לקראת נמל חיפה - עם התקרב האוניה לחיפה הצעירים בינינו לא יכלו להתאפק והתחילו לשיר התקווה.

בנמל חיפה האנגלים העבירו אותנו לשלוש אוניות גירוש ואני מצאתי את עצמי עם יתר הפצועים על האוניה ששמה היה "אושין אייגור" שכללה אלף חמש מאות איש. לא היה איש הגנה על האוניה ואנחנו היינו צריכים להתארגן לקראת הבאות. ועד של המעפילים ואני בתוכו לקחנו את היוזמה בזמן הכלתי ברור לנו. התברר שהאנגלים לא לוקחים אותנו לקפריסין כמו שקרה עם אוניות אחרות בעבר. האנגלים החליטו לנסוע בכיוון של צרפת והודיעו לנו שהם לוקחים אותנו חזרה מאיפה שבאנו. פקידים צרפתים ששיתפו פעולה עם האנגלים הגיעו אל האוניה והודיעו לנו שהם

כנסת בזמן הימים הנוראים והיה קשר עם האוכלוסיה היהודית במחנות. היו שיחות לגבי אפשרות להגיע לאיטליה ומשם לפלסטינה. למתנדבים האמריקנים שמספרם בעת הירידה לעשרה ניתנה אפשרות לעזוב את המחנות ובעזרת תעודות במינכן בחופשיות וכאן אני פגשתי שתי בחורות שמוצאם מהעיירה שלי בליטא והן היו שכנות של משפחתי. לדאבוני אף אחד מאיתנו לא היה חופשי לשוחח על משפחותינו בעיקר אני הסתובבתי עם ניירות כדי להסתיר את מוצאי האמריקאי והן כנראה שגרות במחנות. חששתי שהשלטונות המקומיים יגלו את זהותי וזה גם יסבך את הבחורות. גם בזמן נוכחותי על האוניה לא גיליתי לפני האנגלים או המעפילים שאני אמריקאי, לדאבוני לא שמעתי או ראיתי את הבחורות יותר. אחרי שהות בצרפת תקופה קצרה ניתנה לנו האפשרות לחזור הביתה או לעלות ארצה. אני החלטתי לקבל את הניירות הפיקטיביים שאיתם יכולתי להגיע ארצה. כאן פגשתי את המעפילים שהצליחו להגיע ארצה וזה נתן לי סיפוק רב שכל המאמצים שלנו הצליחו למספר מסוים לעלות ארצה.

עם יסוד מדינת ישראל התגייסתי לצה"ל ושרתתי בנגב ובמרכז הארץ, איפה ששימשתי כקצין ביחידת תותחנים. עם הפסקת האש הראשונה אני החלטתי לחזור לארצות הברית למטרת לימודים. סיימתי את תואר מ.א. בעבודה הסוציאלית ועבדתי בשטח כדי לרכוש ניסיון ועם זה עליתי ארצה איפה שהמשכתי בעבודה הזאת עד שפרשתי בשנת 1985 לפנסיה.

אני נשוי ויש לנו בת נשואה ושני נכדים, כולנו גרים בירושלים.

מוכנים לקבל אותנו בצרפת ולעזור לנו בהתאקלמות במקום החדש. המעפילים החליטו פה אחד לא לרדת בצרפת ולדרוש נסיעה לפלסטין. באותו הזמן היו יחידים שהסכימו לרדת בצרפת.

קיבלנו ערוד מאנשי הגנה על החוף ומהמנהיגות הציונית שנכנסה לתמוך בנו בפומבי על סירות קטנות ליד האניה. היה ברור שאנחנו צריכים להתארגן בצורה מסודרת יותר, התנאים על האניה היו קשים, ישנו על הרצפה והאוכל היה דל. יום קבלנו מרק ולחם, שעם הזמן השתפר תודות לחבילות שהגיעו מטעם הג'וינט. קיבלתי מכתבים מאנשי ה"הגנה" מצרפת שבו מסרו לנו על המתרחש. הגיעו יחידים שהופיעו כרופאים ובתפקידים אחרים. בינתיים גם הגיע איש הגנה שהתיישב על האוניה בצד השני. ארגנו מניין בשבתות וכל יום שישי שבת הופיעו המוכשרים בין הילדים והנוער. ארגנו שיעורים בעברית והחיים על האוניה נעשו יותר נורמלים. האנגלים לא הפסיקו, ואנחנו ארגנו שביתת רעב וניסינו לשתף פעולה עם המעפילים באוניות אחרות. השמועות המשיכו להתפשט לגבי גורלנו והיה צורך לרסן יחידים שניסו לרדת לפני שגילינו את זה.

האנגלים שראו איך החיים שלנו נעשו יותר נורמליים ודיברו בקינאה על הפעילויות הרבות שהצלחנו לבצע, אבל לבסוף החליטו שלא ניתן להשפיע יותר מהלחצים שהם מפעילים. חוץ מזה באופן פסיכולוגי זה השפיע קשה. אחרי נסיעה קשה הביאו אותנו לנמל המבורג בגרמניה ואחרי מאבק בהורדת האנשים מהאוניות הביאו אותנו לשתי מחנות באזור האנגלי של גרמניה, אלה היו מחנות פפנדורף ואמסטאו. עם הירידה מהאוניות על היבשה הייתה הקלה מסוימת. תנאים יותר מסודרים. כדוגמה התפללנו בבית-

על סיפון ה-"אקסודוס" לאחר הקרב עם הבריטים